

V tomto učebnom celku sa študenti zamýšľajú nad tým, aké médiá používajú, aké médiá sledujú ich spolužiaci a ako ich to môže ovplyvňovať. Študenti využijú svoje zručnosti čítania s porozumením a aktívnym počúvaním tak, aby dokázali spochybnit svoje predstavy o ľuďoch, ktorí vystupujú v reklamách a zároveň rozpoznať techniky, ktoré používa propaganda.

Témy

Médiá, dezinformácie, propaganda, stereotypy, reklama; dôveryhodnosť.

Cieľová skupina

Učebný celok 4 bol navrhnutý pre študentov vo veku od 13 rokov. Online nástroj sa zameriava na témy, ktoré môžu študenti skúmať na úrovni zodpovedajúcej ich miere poznania a skúseností. Jednotlivé učebné bloky sa delia na:

● jednoduché → ● ● hĺbkové → ● ● ● komplexné.

Pomôcky

Študenti:

prenosný počítač/tablet/smartfón

slúchadlá

pripojenie na internet

papier

pero

(bezplatný) študentský používateľský účet alebo

Učiteľ:

Projektor s možnosťou prehrávania zvuku

pripojenie na internet

Štruktúra

Tento učebný celok pozostáva z troch blokov. Každý blok je rozdelený na kroky. K niektorým krokom sú priradené tipy a otázky, ktorými možno jednotlivé bloky obohatiť. V učiteľskej príručke v časti Štruktúra nájdete tipy k jednotlivým úlohám.

Lekcia

Téma	Trvanie	Zhrnutie
Používanie médií, bubliny, dôveryhodnosť	50-60 min.	Študenti sa najskôr zamerajú na svoju vlastnú mediálnu „bublinu“ a budú analyzovať spôsoby, akými médiá používajú. Následne s ostatnými študentmi prediskutujú spôsoby využívania médií a navzájom si ich porovnajú.
Stereotypy, reklama, vplyv	50-60 min.	Študenti budú skúmať, ako sa stereotypy využívajú v médiách a ako ovplyvňujú pohľad ľudí na svet okolo seba.
Dezinformácie, techniky propagandy	50-60 min.	Na príkladoch z histórie aj zo súčasnosti budú študenti skúmať mechanizmy využívané v propagande. Súčasne budú uvažovať o tom, ako nimi môžu byť sami ovplyvňovaní.

V tomto bloku sa študenti budú zaoberať rozmanitým a zložitým svetom médií. Najskôr sa zamerajú na svoju vlastnú mediálnu „bublinu“ a budú analyzovať spôsoby, akými médiá používajú. Následne s ostatnými študentmi prediskutujú rôzne spôsoby využívania médií a navzájom si ich porovnajú.

Ciele

- Študenti budú uvažovať o tom, ktoré médiá sledujú oni sami a ktoré sledujú ich spolužiaci.
- Študenti budú skúmať, ktoré médiá ich môžu ovplyvňovať a ako.

Úroveň

Štruktúra (50-60 minút)

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
5 min.	Úvod Médiá a ja	Diskusia v triede	Požiadajte niektorého zo študentov, aby nahlas prečítal úvodný text. Tým sa ubezpečíte, že všetci budú text čítať na rovnakej strane.
15 min.	Krok 1 Čo vidím?	Samostatná úloha/ Diskusia vo dvojiciach/ Diskusia v triede	Cieľom tejto zahrievacej aktivity je študentom ukázať, že aj keď sa rôzni ľudia pozerajú na ten istý obrázok, môžu na ňom vidieť rôzne veci. Diskusia vo dvojiciach poslúži ako krátka rozcvička, ktorá by nemala trvať viac ako pár minút. Otázka týkajúca sa významu obrazov v rôznych spoločnostiach je skôr filozofická. Podľa záujmu študentov o tému zvažte, koľko času jej chcete venovať. Toto je iba začiatok bloku, preto študentov nenechajte diskutovať prídlho. Otázka by mala študentov iba nasmerovať k úvahám o tom, že rôzne obrazy sa používajú mnohými spôsobmi. hovorí o vplyve médií na to, ako ženy vnímajú samé seba. Odporúčame nechať študentov diskutovať o téme v menších skupinách, aby mali všetci dostatočný priestor na vyjadrenie svojich názorov. Zároveň tým vytvoríte bezpečné prostredie na to, aby sa mohli podeliť aj o osobné príklady. Téma, o ktorej sa budú študenti rozprávať, je totiž citlivá.
5 min.	Krok 2 Typy médií	Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Študenti sa budú zamýšľať nad tým, ako médiá využívajú. Pri týchto otázkach neexistujú správne alebo nesprávne odpovede. Ak študenti budú navrhovať príliš odlišné slová, pokúste sa ich odpovede zoradiť do kategórií. Pomôžete im tak uvedomiť si, že „médiá“ sú komplexným termínom, ktorý používame v rôznych kontextoch. Vyhnite sa dlhej diskusii o konkrétnych príkladoch, keďže médiám, ktoré študenti sami používajú, sa budete podrobne venovať v kroku 4. Študenti môžu uviesť až päť príkladov v rámci každej kategórie. Môžete ich však požiadať, aby uviedli iba jeden či dva príklady.
10 min.	Krok 3 Diskutujte o troch skupinách odpovedí	Diskusia v triede	Ubezpečte sa, aby študenti počkali, kým svoje odpovede odošlú všetci spolužiaci. Následne môžete buď diskutovať o každej skupine odpovedí zaradom, alebo si môžete vybrať iba jednu skupinu, ktorú rozoberiete podrobnejšie. Opýtajte sa študentov, čo ich na jednotlivých odpovediach prekvapilo alebo zaujalo.

Trvanie	Kroks	Forma	Típy a hĺbkové otázky
			V nasledujúcom kroku sa na rôzne spôsoby využívania médií pozriete detailnejšie, preto sa vyhnite diskusii o špecifických príkladoch.
10 min.	Krok 4 Tvoja bublina	Samostatná úloha/ Práca vo dvojiciach	<p>Ak študenti nie sú oboznámení s konceptom „bubliny“, nechajte ich krátko diskutovať o tom, čo by mohol znamenať. Potom im vysvetlite, že bublina poskytuje istotu toho, čo je známe, no zároveň obmedzuje pohľad jednotlivca, ktorý sa nachádza v jej vnútri, na okolitý svet (tým, že nemôže vidieť za hranice bubliny).</p> <p>V tomto kroku sa študenti podrobnejšie zamerajú na to, ako využívajú médiá. Médiá, ktoré študenti používajú, odrážajú ich záujmy aj zázemie, z ktorého pochádzajú. Či už príklady, ktoré ponúknu, budú rôznorodé alebo nie, bude zaujímavé diskutovať o tom, ako médiá ovplyvňujú ich svetonázor.</p>
10 min.	Krok 5 Dôveryhodnosť	Práca vo dvojiciach/ Diskusia v triede	Vo dvojiciach sa budú študenti rozprávať o tom, prečo považujú niektoré médiá za dôveryhodnejšie alebo spoľahlivejšie ako iné. V rámci diskusie môžete študentov nechať uvažovať o tom, čo by sa stalo, ak by strávili týždeň v mediálnej bubline niekoho iného.

Študenti budú skúmať, ako sa stereotypy využívajú v médiách a ako to ovplyvňuje pohľad ľudí na svet okolo seba. Študenti si prezrú rôzne reklamy a z nich si zvolia takú, o ktorej sa budú chcieť dozvedieť viac. Všetky prezentované reklamy v nejakej miere stereotypy využívajú.

Ciele

- Študenti preskúmajú pojem stereotyp a budú uvažovať o tom, aký je vzťah medzi stereotypmi a predsudkami.
- Študenti budú skúmať koncept stereotypov v reklame.

Úroveň

Štruktúra (50-60 minút)

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
5 min.	Úvod Analýza reklám	Diskusia v triede	Požiadajte niektorého zo študentov, aby nahlas prečítal úvodný text. Tým sa ubezpečíte, že všetci budú text čítať na rovnakej strane.
5 min.	Krok 1 Prirodzený typ	Práca vo dvojiciach	Príklady, ktoré uvádza , sú vhodným východiskom na premýšľanie o tom, ako sa stereotypy používajú v reklamách.
5 min.	Krok 2 Rande	Diskusia v triede/ Samostatná úloha	Pozrite si spolu a nechajte študentov samostatne odpovedať na otázky. Ak vaši študenti nevedia, že jeden zo stereotypov o Holanďanoch o nich hovorí ako o lakomcoch alebo úzkostlivo sporivých ľuďoch, nechajte ich hádať, na čo podľa nich reklama poukazuje. Na takúto predstavu odkazuje aj viacero anglických fráz: „going Dutch“ (t. j. urobiť niečo po holandsky), „a Dutch treat“ (holandské pohostenie) alebo „Dutch date“ (rande po holandsky). Všetky znamenajú, že Holanďania platia iba za seba. Aj na holandskej oslave sa napríklad očakáva, že si každý prinesie svoj vlastný nápoj. Táto jednoduchá ukážka ilustruje, ako sa reklama „pohráva“ s národnými stereotypmi.
10 min.	Krok 3 Tvorcovia	Diskusia v triede/ Práca vo dvojiciach	Pozrite si spoločne a vypočujte si, ako tvorcovia reklamy vysvetľujú svoj postup. Diskusiu v celej triede si nechajte až na koniec tohto kroku. Cieľom druhého prezentovaného klipu je poukázať na to, že stereotypy sa priamo dotýkajú citlivých tém a že záleží na tom, kto a za akých okolností ich použije.
5 min.		Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Pred spoločnou diskusiou požiadajte každého študenta, aby popremýšľal o vhodnom príklade. V tejto chvíli bude užitočné uprednostniť príklady poukazujúce na rôzne krajiny, diskusiu o konkrétnych menšinách si nechajte na neskôr. Tento učebný celok sa zameriava na stereotypy. Ani odborníci sa nezhodujú na tom, ako presne vymedziť rozdiel medzi stereotypmi a predsudkami. Vyhľadajte oba výrazy v

Trvanie	Kroks	Forma	Típy a hĺbkové otázky
			Stereotypy sú často chápané ako urážlivé, ale názory na to, čo možno považovať za urážku a čo nie, sa veľmi líšia.
15 min.	Krok 4 Akceptovať či nie?	Samostatná úloha/ Diskusia v skupine	<p>Študenti si najskôr individuálne vyberú reklamu a odpovedia na otázky. Reklamy obsahujú sexistické, antisemitské a rasistické obrázky, ako aj obrázky zamerané proti Rómom a LGBTQI+ ľuďom. Niektoré sú urážlivejšie ako iné. Je dôležité, aby si študenti uvedomili, že niektoré z týchto obrázkov môžu ľuďom ublížiť, ale aj to, že názory na to, či a ako veľmi môžu ubližovať, sa často líšia. Nasledujúce otázky pomôžu študentom zvážiť, čoho sa prezentované obrázky týkajú.</p> <p>Študentov vyzvite, aby vytvorili menšie skupiny. Každá by mala pozostávať zo študentov, ktorí pracovali s inými reklamami. Pri porovnávaní reklám by mali odpovedať na zadané otázky.</p>
5 min.	Krok 5 Diskutujte s celou triedou	Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Študenti odošlú svoje odpovede samostatne. Po zverejnení ich využite ako hlavnú tému záverečnej diskusie v celej triede.

Na príkladoch z histórie aj zo súčasnosti budú študenti skúmať mechanizmy využívané v propagande. Súčasne budú uvažovať o tom, ako nimi môžu byť sami ovplyvňovaní.

Ciele

- Študenti sa dozvedia, aké techniky sa používajú v propagande.
- Študenti budú premýšľať o rôznych podobách dezinformácií.

Úroveň

Štruktúra (50 – 60 minút)

Trvanie	Kroks	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
5 min.	Úvod Médiá a manipulácia	Diskusia v triede	Požiadajte niektorého zo študentov, aby nahlas prečítal úvodný text. Tým sa ubezpečíte, že všetci budú text čítať na rovnakej strane.
10 min.	Krok 1 Čo si myslíš o dezinformáciách?	Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Študenti odošlú svoje odpovede na položenú otázku. Keď sa zobrazia celej triede, môžu o nich krátko diskutovať. K tejto otázke sa vrátite na konci celého bloku. Študenti tak budú môcť vyhodnotiť nadobudnuté informácie a poznatky.
5 min.	Krok 2 Rôzne formy dezinformácií	Samostatná úloha	Študenti si vyberú obrázok, ktorý je pre nich zaujímavý. Použité príklady majú antisemitský, rasistický a protirómsky charakter.
10 min.	Krok 3 Pozri sa – popremýšľaj	Samostatná úloha	Metóda „zviditeľneného myslenia“ pomáha študentom pozorne skúmať obrázok, ktorý vidia, a premýšľať o ňom. Po tom, ako odpovedia na príslušné otázky, sa o obrázku dozvedia viac. Pomôžte žiakom tým, že ich upozorníte na rozdiel medzi tým, čo budú reálne vidieť (objektívne pozorovanie) a tým, čo si budú myslieť, že vidia (interpretácie, asociácie). Viac informácií o tejto metóde nájdete v sekcii
15 min..	Krok 4 Techniky a nástroje	Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Študenti si samostatne prečítajú text o metódach propagandy a získané informácie následne využijú na prácu s obrázkom, ktorý si zvolili. Ak budete niečo považovať za propagandu, porozprávajte sa o tom s celou triedou. Nechajte dvojice, aby sa podrobne pozreli na vybraný príklad, a následne zozbierajte ich postrehy o povahe propagandy. Prepojte ich s technikami, ktoré boli študentom prezentované.
10 min.	Krok 5 Propaganda v súčasnosti	Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Požiadajte študentov, aby si vymysleli príklad dezinformácie a následne argumentovali, prečo si myslia, že sa jedná o dezinformáciu. V diskusii s celou triedou sa zamerajte na odporúčania, ako možno

Trvanie	Kroks	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
			dezinformácie rozpoznať. V prípade potreby ponúknite aj vlastné návrhy. Podrobne sa tiež porozprávajte o tom, ako možno k informáciám z médií kriticky pristupovať.
5 min.	Krok 6 Looking back	Samostatná úloha/ Diskusia v triede	Vráťte sa k otázke z úvodu: čo sa študenti dozvedeli o téme dezinformácií? Individuálne odpovede študentov sa zobrazia všetkým spolužiakom. Tieto odpovede budú predmetom záverečnej diskusie s celou triedou.